

PLEWAKO Waclaw

mjr, ur. w 1898 roku w Gajlusze¹.

Oficer armii rosyjskiej²; w WP podczas walk z bolszewikami; po wojnie - wieloletni dowódca pododdziałów saperów; w kampanii wrześniowej dowodził zbiorczym bsap; dostał się do niewoli rosyjskiej i został rozstrzelany przez NKWD w Starobielsku³.

W 1916 roku, po ukończeniu szkoły średniej⁴, został powołany do armii rosyjskiej i skierowany do Mikołajewskiej Inżynieryjnej Szkoły Wojskowej w Petersburgu. Po mianowaniu na stopień oficera służył w 5 bpont tej armii.

Od 1.11.1918 roku w Wojsku Polskim. Początkowo był oficerem sztabu Oddziału Technicznego OW w Białymstoku, a następnie służył w Mińskim Pułku Strzeleckim⁵. Jako dowódca saperów tego pułku brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej. Po zakończeniu działań wojennych był dowódcą kompanii w 19 bsap oraz 1 bsap. W latach 1921-1929⁶ w sztabie OK III w Grodnie był kierownikiem referatu inżynieryjno-saperskiego, a następnie referatu ogólnego. Stamtąd został przeniesiony na dowódcę batalionu w 3 psap w Wilnie.

W 1936 roku, po ukończeniu kursu sztabowego w Wyższej Szkole Wojennej, był szefem saperów CWPiech⁷, a następnie dowódcą batalionu w CWSap. w Modlinie⁸. W czasie kampanii wrześniowej dowodził zbiorczym batalionem saperów. W walkach z Niemcami pod Durle (26.09.1939 r.) został ranny i ewakuowany w kierunku wschodnim. W czasie ewakuacji dostał się do niewoli radzieckiej i osadzono go w obozie w Starobielsku. Stamtąd został przewieziony, wraz z innymi oficerami, do Katynia³ i zamordowany przez NKWD.

---

¹ Majątek Gajlusze (nie Gajlusze) nad rzeką Świętą na Litwie należał do dziadków macierzystych (Pełko-Stradomskich) a następnie rodziców mjr Wacława Plewako, Sobiesława i Tekli Plewaków. Ojciec mjr Wacława Plewako, Sobiesław, był dziedzicem majątku Dziakowszczyzna pod Mińskiem Litewskim, a w samym Mińsku posiadał przed I wojną światową dom przy Placu Troickim;

² Wacław Plewako aż do rozbrojenia służył w 1918 r. w I Korpusie Polskim pod dow. gen. Dowbór-Muśnickiego;

³ trafił do obozu sowieckiego (nie rosyjskiego) w Starobielsku koło Charkowa i zamordowany został strzałem w tył głowy (a nie rozstrzelany) w Charkowie (a nie w Katyniu);

⁴ po ukończeniu średniej szkoły **wojskowej** czyli Korpus Kadetów (w Połocku);

⁵ jednostka ta wchodziła w skład Dywizji Litewsko – Białoruskiej pod dowództwem gen. Lucjana Żeligowskiego, w jej składzie Wacław Plewako brał udział w wyzwoleniu Wilna w Wielkanoc 1919 r. spod okupacji bolszewickiej. W walkach o Wileńszczyznę, na której gen. Żeligowski na rozkaz Józefa Piłsudskiego utworzył Litwę Środkową – odznaczony Krzyżem Walecznych;

⁶ Okręg Korpusu w Grodnie po wcieleniu do Rzeczypospolitej Polskiej w 1922 r. Litwy Środkowej obejmował również Wilno. Do 3p saperów w Wilnie przeniesiony został około 1927 r., bowiem okres narzeczeństwa z Kamillą z Pawluciów, poznaną w Wileńskim Klubie Wioślarskim (którym się opiekował) i zawarcie małżeństwa 7 lutego 1928 r. miały miejsce w Wilnie przed 1929 r.;

⁷ W latach 1936-38 r. był Szefem Centrum Wyszkozenia Saperów w Rembertowie, w ramach CW Piech.

⁸ Z Rembertowa przeniesiony na Komendanta Szkoły Podchorążych Rezerwy Saperów w Modlinie;

przypisy opr. Stanisław J. Plewako, o mjr Plewako zob.: http://www.plewako.pl/mjr_plewako/index.html